

Betænkning

over forslag til lov om priser og avancer.

(Afgivet af erhvervsudvalget den 12. februar 1974).

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder haft samråd med handelsministeren, der tillige skriftligt har besvaret spørgsmål fra udvalget. Udvalgets spørgsmål og ministerens svar vil tillige med kommentarer til de henvendelser, der er tilgået udvalget, blive optrykt i et særligt bilagshæfte*).

Udvalget har endvidere modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Butikshandelens Fællesråd,
 Centralforeningen af Benzinformidlere i Danmark,
 Danske Elværkers Forening,
 Den Danske Bagerstands Fællesorganisation,
 Forbrugerrådet,
 Grosserer-Societetet,
 Håndværksrådet,
 Industrirådet,
 Provinshandelskammeret og
 Rengørings- og vagtselskabernes arbejds-giverforening.

Handelsministeren har i et samråd med udvalget oplyst, at regeringen har besluttet at fremsætte forslag til lov om markedsføring og forslag til lov om forbrugerklagenævnet i indeværende folketingsssamling.

Derimod fandt den ikke tiden inde til at fremsætte forslag til en særlig lov om mærkning, skiltning m. v. Hidtidige bestemmelser af denne karakter indeholdes derfor i lovfor-

slaget. Forbrugerkommissionen kan forventes inden længe at fremkomme med en betænkning om den fremtidige organisationsform for forbrugerarbejdet. Denne betænkning bør afventes, forinden der tages stilling til, hvorledes nye bestemmelser i en lov om mærkning, skiltning m. v. skal administreres. I denne forbindelse tænkte ministeren navnlig på forskrifter om indholdsdeklaration, og han anså det ikke for hensigtsmæssigt at opbygge en ny administration i monopoltilsynet på et tidspunkt, hvor man ikke ved, om et eventuelt nyt organ, som oprettes efter kommissionens forslag, vil være mere egnet til at varetage opgaverne.

Handelsministeren har over for udvalget givet tilsagn om, at han, når forbrugerkommissionen har afsluttet sit arbejde, vil overveje, hvorvidt og i hvilken form der skal fremsættes forslag til en særlig lov om mærkning, skiltning m. v.

Efter lovforslaget er lovens gyldighedsperiode ikke begrænset, og der er ikke indsat nogen revisionsklausul. Handelsministeren har fremhævet, at der ikke heri ligger en forventning eller et ønske om, at loven skal gælde for en længere årrække. Forslaget er fremsat i en bestemt samfundsøkonomisk sammenhæng om end under forhold i prismæssig henseende, som må forventes at vedvare en tid fremover. Det er ikke i øjeblikket muligt at overskue, hvornår udvik-

*) Bilag til betænkningen sp. 897.

lingen vil give baggrund for at ændre loven, det være sig i skærpende eller lempende retning.

Handelsministeren har over for udvalget givet udtryk for, at han forventer, at monopoltilsynet ved administrationen af lovforslagets § 7 følger den praksis, at der ved omkostningsberegningerne tages hensyn til indehavers og eventuel ægtefælles indsats, herunder også den administrative.

I udvalget har man drøftet, hvilken rolle det almindelige renteniveau skal spille for monopoltilsynets bedømmelse af virksomheders prisfastsættelse, og herunder har handelsministeren bekræftet, at monopoltilsynet efter hans opfattelse ved bedømmelsen af de momenter, der indgår i virksomheders prisfastsættelse, bør lade det almindelige renteniveau i samfundet indgå i denne, idet der må tages hensyn til behovet for at fremskaffe risikovillig kapital til investering i erhvervslivet.

Endelig har ministeren på spørgsmålet, om offentlige institutioner i fremtiden vil undlade at være lønførende, oplyst, at regeringen er opmærksom på, at der kan være risiko for, at det offentlige for visse personalekategorier kan blive lønførende, og vil i sin lønpolitik over for offentligt ansatte have dette for øje.

Handelsministeren har endvidere stillet nedenstående ændringsforslag nr. 6 og 7, der er en følge af det forslag til lov om omkostningsdæmpende ydelse, som arbejdsministeren har fremsat den 8. februar 1974.

Handelsministeren har over for udvalget fremhævet, at det har været en klar forudsætning for regeringen, at de omkostningsdæmpende ydelser, som udbetales til erhvervsvirksomhederne efter lovforslaget, kommer forbrugerne til gode i fuldt omfang. Disse ydelser sigter specielt på at dæmpe de omkostningsforhøjelser, der vil blive en følge af dyrtidsreguleringen pr. 1. marts. Ministeren har derfor fundet det nødvendigt, at der i forslaget til lov om priser og avancer indsættes en bestemmelse, hvorefter virksomhedernes salgspriser fastsættes under hensyn til det omkostningsbesparende tilskud, som tilkommer virksomhederne.

Handelsministeren har endvidere stillet ændringsforslag nr. 8, hvorefter lovforslaget kan stadfæstes straks efter vedtagelsen.

De af ministeren stillede ændringsforslag er tiltrådt af udvalget.

Et *flertal* (socialdemokratiets, venstres, det radikale venstres, centrum-demokraternes og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af handelsministeren under nr. 6, 7 og 8 foreslåede ændringer, det radikale venstres og centrum-demokraternes medlemmer tillige med den under nr. 3 foreslåede ændring.

Et mindretal inden for flertallet (det radikale venstres medlemmer af udvalget), der støtter lovforslaget i den nuværende økonomiske situation, med et alt for stort efterspørgselspres, ønsker at pointere, at der i lovforslaget er enkeltheder af så restriktiv karakter, at de ikke bør indgå i en varig lovgivning. Mindretallet forbeholder sig ret til at stille forslag om ophævelse af loven, når forholdene taler for det.

Et *mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) må principielt anse lovforslaget for overflødigt og skadeligt, idet konkurrencen uden for monopollovens område er tilstrækkelig til at forhindre urimelige priser.

Hertil kommer, at lovforslaget er en bemyndigelseslov uden klare kriterier for dens administration. Den skaber vilkårlighed samt urimelige administrationsomkostninger både hos det offentlige og hos de private virksomheder.

Mindretallet vil derfor stemme imod lovforslagets vedtagelse. Da de under nr. 1, 3, 4 og 5 stillede ændringsforslag gør lovforslaget mindre skadeligt, vil mindretallet stemme for disse ændringer.

Et *andet mindretal* (det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) udtaler, at forslaget er en skærpelse i sammenligning med tidligere prislove. En restriktiv prispolitik har kun mening, såfremt der samtidig føres en restriktiv løn- og indkomstpøolitik. Hverken tilsynet eller virksomhederne kan administrere forslagens bestemmelser, som vil føre til en vilkårlighed, som især vil ramme de mindre virksomheder.

Såfremt de under nr. 2, 3 og 5 stillede ændringsforslag ikke vedtages, vil mindretallet stemme imod lovforslagets vedtagelse.

Et tredje mindretal (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) udtaler følgende:

Socialistisk folkeparti stillede den 18. december 1973 et forslag til lov om ændring af lov om priser og avancer. Forslaget indeholdt en række punkter, som adskiller sig fra regeringens forslag fra d. 29. januar, og som det ikke er lykkedes at få indarbejdet i regeringens forslag.

Det drejer sig om,

- 1) at handelsministeren med monopoltilsynets bistand skal overvåge udviklingen i priser og avancer,
- 2) at forbrugerorganisationer i forslaget § 5, stk. 2, indføres sideordnet „med vedkommende enkeltvirksomheder, foreninger eller brancheorganisationer“,
- 3) at der skal fastlægges langt fastere bestemmelser for, hvornår der er mulighed for prisforhøjelse, i stedet for at give en generel bemyndigelse til monopoltilsynet,
- 4) at der gives mulighed for administrative bødeforlæg i en række tilfælde for at undgå den lange og bekostelige vej, der anvendes i dag ved overtrædelse af pris- og avanceloven.

SF har ikke stillet disse forslag som ændringsforslag ved 2. behandling, da der ikke er mulighed for at få dem vedtaget, og da SF ved fremlæggelsen af forslaget den 18. december samlet præsenterede de forslag, partiet ønsker en pris- og avancelov skal omfatte. SF betragter langt fra forslaget som tilstrækkeligt til at holde priserne og avancerne nede i den nuværende situation bl. a. på baggrund af forslaget om omkostningsdæpende ydelse og kan derfor ikke medvirke til lovforslagets vedtagelse. Men da lovforslaget trods alt indeholder visse bestemmelser, der i den nuværende situation er at foretrække i forhold til den hidtil gældende pris- og avancelov, vil SF ikke stemme imod loven, men vil undlade at stemme ved lovforslagets endelige vedtagelse.

Ændringsforslag.

Til § 1.

Af et mindretal (Tillisch (FP), Ove Jensen (FP) og Børge Pedersen (FP)):

- 1) Som nyt stk. 2 indsættes:
- 5 Udvalgenes betænkninger m. m.

„Stk. 2. Loven gælder alene for virksomheder, som er grundlagt før 1. januar 1972, og som i det regnskabsår, der udløb i 1973, havde en bruttoomsætning på over 2 mill. kroner, beregnet forholdsmæssigt for en 12 måneders periode.“

Til § 6.

Af et andet mindretal (Haunstrup Clemmensen (KF) og Stetter (KF)):

- 2) Stk. 5 affattes således:

„Stk. 5. Denne paragraf finder tilsvarende anvendelse på priser, takster og honorarer for statslige og kommunale leverancer og ydelser, dog bortset fra priser m. v., som fastsættes ved lov eller i henhold til lovgivningen skal godkendes af folketingets finansudvalg.“

Til § 7.

Af et tredje mindretal (Tillisch (FP), Ove Jensen (FP), Børge Pedersen (FP), Dagmar Andreasen (RV), Erik Hansen (RV), Haunstrup Clemmensen (KF), Stetter (KF) og Højland (CD)):

- 3) 1. pkt. affattes således:

„Ved fastsættelse af forskrifter i henhold til § 6 lægges kostprisprincippet i almindelighed til grund, medmindre virksomhedens muligheder for at opretholde normalt lager derved forhindres.“

Af mindretallet under nr. 1:

- 4) I bestemmelsens nr. 1, 2. linje, udgår „nødvendige“.

Til § 8.

Af et fjerde mindretal (Tillisch (FP), Ove Jensen (FP), Børge Pedersen (FP), Haunstrup Clemmensen (KF) og Stetter (KF)):

- 5) Paragraffen udgår.

Af handelsministeren, tiltrådt af udvalget:

Ny paragraf.

- 6) I kapitel 3 indsættes efter § 8 som ny paragraf:

„§ 0. Ved kalkulation af priser m. v. skal virksomheder i de omkostninger, som indgår i kalkulationen, modregne tilskud fra det offentlige, som tilkommer virksomhederne i henhold til lov om omkostningsdæpende ydelse.“

Til § 14.

7) I *stk. 1* affattes nr. 1 således:
„1. overtræder § 0 og § 9.“

Ny paragraf.

8) Efter § 16 indsættes som ny paragraf:
„§ 00. Lovforslaget kan stadfæstes straks efter vedtagelsen.“

B e m æ r k n i n g e r.

Til nr. 1.

Loven er særligt belastende for nye og mindre virksomheder, og disse virksomheder befinder sig normalt i en konkurrence-situation med fri prisdannelse.

Til nr. 2.

Offentlige virksomheders pris- og takstpolitik har ofte større indflydelse på inflationen end private virksomheders prispolitik. Det er derfor rimeligt, at offentlige virksomheder underkastes samme tilsyn som private.

Til nr. 3.

Ændringsforslaget tilsigter anvendelse af genanskaffelsesprincippet i de tilfælde, hvor opretholdelse af et normalt varelager tilsiger dets anvendelse.

Til nr. 4.

Ordet „nødvendige“ er overflødig bortset fra, at det vanskeliggør længsindning. Ved på denne måde at modvirke længsindning mod-

virkes rationalisering og en sund og naturlig erhvervsudvikling.

Til nr. 5.

Ændringsforslaget renser lovforslaget for bestemmelsen om, at monopoltilsynet har pligt til at gribe ind — efter principperne fra monopolloven — på områder, hvor der hersker fri konkurrence. Kriteriet for indgriben „urimelige priser, takster eller honorarer“ er ubestemt og vil automatisk medføre en vilkårlighed, som især rammer mindre virksomheder.

Til nr. 6.

Bestemmelsen tilsigter, at de tilskud, som efter det af arbejdsministeren herom den 8. februar 1974 fremsatte lovforslag tilkommer virksomhederne fra det offentlige som kompensation for omkostningsstigninger, kommer forbrugerne til gode derved, at den kompenserede del af omkostningsstigningerne ikke må indregnes i priserne.

Til nr. 7.

Ved denne bestemmelse gøres det strafbart for virksomhederne at indregne de kompenserede omkostningsstigninger i priserne.

Til nr. 8.

Da det er vigtigt at fastholde forslaget om, at den nye pris- og avancelov skal træde i kraft ved prisstoplovens bortfald den 24. februar 1974, stilles der forslag om, at loven kan stadfæstes straks efter vedtagelsen.

Erling Dinesen (S).

Lysholt Hansen (S).

Svend Jakobsen (S).

Erling Jensen (S),
næstformand.

K. J. Mortensen (S).

Jens Peter Jensen (V).

Karlskov Jensen (V).

Dagmar Andreasen (RV).

Erik Hansen (RV).

Haunstrup Clemmensen (KF),
formand.

Stetter (KF).

Højland (CD).

Bracher (KrF).

Tillisch (FP).

Ove Jensen (FP).

Børge Pedersen (FP).

Aage Frandsen (SF).